

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

1.4.2020 – 31.10.2022

**Toiminnallinen
LOPPURAPORTTI**

2.3.2023

ProAgria

Satafood

 **VILJELIJÄN
AVENA BERNER**

SLC

 VYR
VILJA-ALAN
YHTEISTYÖRYHMÄ

 **Nylands
Svenska
Lantbrukssällskap**

Niemi-säätiö
Kylvösiemensäätiö

1. Hanke ja toteuttaja

RypsiRapsi 2025 -hankkeen toteuttivat ProAgria Keskusten Liitto ja Satafood Kehittämisyhdistys ry. Mukana hankkeessa oli koko öljykasviketju. Ruokavirasto myönsi rahoituksen hankkeelle Ruokaketjun toiminnan edistäminen -hankehausta.

2. Yhteenveto hankkeesta

RypsiRapsi 2025 -hanke toteutettiin aikavälillä 1.4.2020-31.10.2022. Hankkeen toimenpiteinä olivat koetoiminta, öljykasvien huippuosaajakoulutus, viljelijätilaisuudet, öljykasviviljelyn onnistumistekijöiden selvitys sekä viestintä.

Koetoiminta koostui koeruutukokeista, jotka toteutettiin Inkoon Västankvarnin koetilalla ja Pohjanmaalla Isokyrön, Lapuan ja Vaasan alueilla sekä havaintokokeista, joita toteutettiin eri puolilla Suomea, lähinnä Etelä-Suomen, Satakunnan ja Pohjanmaan alueen viljelijöiden pelloilla. Koetoiminta keskittyi vaihtoehtoisten tuholaistorjunnan menetelmien kehittämiseen, kasvustorakenteen säätelyyn kevätöljykasveilla sekä syysöljykasvien viljelyvarmuuden parantamiseen. Keskeisinä käytännön viljelyä palvelevina tuloksina voidaan nostaa houkutuskaistojen käyttö kirppojen ja rapsikuoriaisen torjunnan osana, kylvötiheyden alentaminen hybridilajikkeilla kevätropsilla sekä syysöljykasvien talvehtimisen varmistaminen riittävän aikaisella kylvöajalla, nopean taimettumisen varmistamisella sekä kasvupisteen pitämisellä matalana. Lisäksi kokeissa nousi esille, että syysöljykasvien kylvötiheyttä tulisi nostaa Suomen oloissa nykyisestä suosituksesta. Havaintokokeissa saatiin myös lupaavia tuloksia hirvieläinten karkottamisesta Trico-karkoteaineella.

Öljykasvien huippuosaajakoulutukseen osallistui 37 henkilöä, ja heille järjestettiin neljän webinaarin koulutussarja sekä kolme pellonpiennartilaisuutta. Lisäksi järjestettiin opintomatka Ruotsiin Uppsalan alueelle.

Koronaviruspandemian vuoksi viljelijätilaisuudet järjestettiin etäyhteyksiä hyödyntäen webinaareina. Viljelijätilaisuuksia järjestettiin hankkeen aikana yhteensä viisi (5) talvikaudella 2020–2021, talvella 2022 sekä lokakuussa 2022. Tilaisuuksiin osallistui tilaisuutta kohden 70–190 osallistujaa.

Öljykasvien viljelyn onnistumistekijöiden selvitystä varten haastateltiin 13 kokenutta öljykasvien viljelijää ja tulokset koostettiin raporttiin, joka käännettiin myös ruotsiksi.

Viestintätoimina keskeisiä olivat rypsirapsi.fi sivusto sekä somekanavien päivitys ajankohtaisilla aiheilla Facebookissa, Instagramissa sekä Twitterissä. Lisäksi tehtiin lehtikirjoituksia ja artikkeleita mm. keskeisiin maatalousalan lehtiin ja Ruokaviraston uutiskirjeeseen sekä pidettiin esityksiä Kasvinsuojelupäivillä ja muissa viljelijätilaisuuksissa sekä MMM:n tilaisuuksissa. Öljykasviviljelystä tehtiin käytännönläheinen opastava video, joka käännettiin myös ruotsiksi.

Yhteenvedon hankkeessa tiedostettiin, että öljykasvien viljelyn kehittämiseen on kiinnostusta, öljykasvien viljelyä on mahdollisuus laajentaa uusille alueille ja uusia viljelytekniisiä ratkaisuja syntyy käytännön viljelyssä. Hyvät ja toimivat viljelykäytännöt tulee saada jakoon monipuolisesti eri kanavilla. Keskustelualustat ovat tärkeitä ideoiden ja testausten tulosten jakamiseen, mutta rinnalle tarvitaan myös koetoimintaa, joka ylläpitää kiinnostusta öljykasvien viljelyyn. Hanke esitti myös vaihtoehtoisia tapoja toiminnan jatkamiseen hankkeen päättymisen jälkeen.

3. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli kehittää syys- ja kevätmuotoisten rypsin ja rapsin viljelyä Suomessa koko öljykasviketjun tehokkaalla yhteistyöllä (viljelijät, neuvonta, teollisuus, kasvinjalostus ym.) siten, että alhainen satotaso saadaan nousu-uralle, viljelyvarmuus paranee sekä viljelyn kiinnostavuus ja viljelyala lisääntyvät. Tavoite oli saavuttaa keskimääräinen 2 000 kg/ha satotaso kevätöljykasveilla ja 2 500 kg/ha keskisatotaso syysöljykasveilla vuoteen 2025 mennessä.

Hankkeen tavoitteena oli lisätä tietoisuutta öljykasvien onnistuneesta viljelytekniikasta koe- ja havaintokoetoiminnan avulla. Näin saatiin selville satotasoa rajoittavia tekijöitä ja luotiin uusia edellytyksiä onnistuneelle rypsin ja rapsin viljelylle Suomessa huomioiden myös syysöljykasvien viljelyn mahdollisuuksien laajeneminen. Hankkeen avulla viljelijöille jaettiin tietoa uusista tutkimustuloksista meiltä ja muualta. Hankkeessa hyödynnettiin öljykasviketjun yhteistyötä ja tehostettiin neuvontaa digitaalisesti somekanavia ja keskustelualustoja hyödyntäen. Hanke palveli koko Suomen öljykasvisektoria.

4. Toteutus ja toimenpiteet

Uuden viljelystrategian koe- ja havaintokoetoiminta

Koeruutu- ja havaintokokeita toteutettiin kolmen kasvukauden aikana vuosina 2020, 2021 ja 2022. Koeruutukokeita tehtiin 8 kpl koskien kevätöljykasveja sekä 3 kpl koskien syysöljykasveja, yhteensä eri kokeita yli vuosien toistot huomioiden oli 21 kpl. Kevätöljykasvien kylvötiheyskokeita toteutettiin kaikkina kolmena vuonna Västankvarnissa ja vuonna 2020 Pohjanmaalla tavoitteena selvittää vaikutus kasvustorakenteeseen, tuleentumiseen ja satoon. Houkutuskasvikokeita kirppojen ja rapsikuoriaisen torjunnan osana toteutettiin vuosina 2020–2021 Västankvarnissa.

Lisäksi selvitettiin valkokukkaisen rapsin sekä seoskasvustojen vaikutusta rapsikuoraisen aiheuttamiin tuhoihin. Kasvunsäädekokeita toteutettiin 2021–2022 ja typpilannoituskokeita vuonna 2021 Västankvarnissa. Syysöljykasvien kylvöaika ja kylvötiheyskokeita tehtiin Västankvarnissa vuosina 2020–2021 ja 2021–2022, mutta näistä jälkimmäiset tuhoutuivat talven aikana. Niistä kuitenkin mitattiin jäännöstyypen määriä. Pohjanmaalla tehtiin syysrypsin typpiporraskokeita 2020–2021 ja 2021–2022 keväisen typpilannoituksen säätämiseen syksyn biomassan perusteella.

Havaintokokeita tehtiin Etelä-Suomessa, Satakunnassa ja Pohjanmaalla koskien kevätöljykasveja 9 kpl ja syysöljykasveja 3 kpl. Yhteensä havaintokokeissa oli mukana 18 eri tilaa. Kevätöljykasvien havaintokokeissa testattiin eri kylvötiheyksiä, muokkausmenetelmiä sekä houkutuskaistoja ja eri houkutuskasvien tehoja. Syysöljykasveilla mitattiin syksyisen biomassan määrää ja taimien kokoa talvehtimista ajatellen, lajikkeiden eroja, testattiin Trico-karkotetta hirvieläintuhojen vähentämiseen sekä tehtiin loispistiäisen havainnointia rapsikuoraisen vaivaamilla syysrypsilohkoilla. Useita syysöljykasvien havaintokokeita syksyisen kasvun mittaamisen ja eri perustamismenetelmien, kuten jyrskylvön osalta, tuhoutui talven 2022 aikana. Tulokset ovat luettavissa ja hyödynnettävissä hankkeen verkkosivuilla.

[Koetoiminnan tulokset on koottu liitteeseen 1\).](#)

Seinäjoen havaintokokeesta eri houkutuskasveista valmistui opinnäytetyö https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/511671/Jarvenpaa_Veera_Luoma_Jarmo.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Etelä-Savon havaintokokeesta koskien syysrypsin rapsikuoriaisten ja loispistiäisten havainnointia koostettiin erillinen raportti:

https://rypsirapsi.fi/site/assets/files/1455/rypsirapsi2025_niina_saastamoinen-matti_paunonen_julkaisua_varten_18_10_2022_pdf.pdf

Öljykasvien tuotannon huippuosaajien koulutus ja osaamisen välittäminen viljelijöille

Öljykasvien huippuosaajakoulutus toteutettiin talvikauden 2020-2021 sekä kesän 2021 aikana. Koulutukseen haku järjestettiin avoimesti rypsirapsi.fi sivuston kautta ja ilmoittautuneita saatiin 40 kpl. Näistä 37 henkilöä valittiin koulutukseen. Koulutukset jouduttiin koronatilanteen takia järjestämään webinaareina. Koulutuswebinaareja järjestettiin neljä eri teemoilla (öljykasviviljelyn haasteet ja pullonkaulat, lajikkeet, kasvinsuojelu, viljelytekniikka). Koulutuksissa oli mukana myös kansainvälisiä luennoitsijoita Tanskasta ja Liettuasta. Koulutuksien sisällöistä tehtiin esitysaineistojen lisäksi kirjalliset yhteenvedot, jotka lähetettiin kaikille osallistujille. Tämän lisäksi kasvukaudella järjestettiin kolme pellonpiennartilaisuutta, kaksi alkukasvukautena ja yksi sadonkorjuun lähestyessä. Koulutuksista kerättiin palautteet osallistujilta. Huippuosaajaryhmälle

perustettiin koulutuksen jälleen WhatsApp-ryhmä tietojen ja kokemusten vaihtoon. Kanava on ollut aktiivisesti käytössä ja siellä liikkuu edelleen viikoittain viestiliikennettä.

Avoimet pellonpiennartilaisuudet ja koulutustilaisuudet viljelijöille

Koronatilanteen takia kaikki luentotyypiset viljelijättilaisuudet jouduttiin lopulta järjestämään webinaareina. Viljelijöille tarjottiin talvikaudella 2020–2021 kolmen webinaarin sarja öljykasvien viljelyn tulevaisuudesta, kasvinsuojelu- ja lajikenäkymistä sekä syysöljykasvien mahdollisuuksista. Talvikaudella 2022 (2.2.2022) järjestettiin webinaari öljykasvien viljelyvarmuuden ja kannattavuuden lisäämisestä sekä syksyllä 2022 hankkeen keskeisiä tuloksia kokoava loppuwebinaari (17.10.2022). Webinaareissa oli mukana 70–190 osallistujaa tilaisuutta kohden.

Lisäksi webinaarien aineisto ja nauhoitteet koottiin [rypsirapsi.fi sivustolle](https://rypsirapsi.fi) ja yhteenvetojen saatavuudesta tiedotettiin somekanavissa.

RypsiRapsi 2025 -hanke oli mukana osastollaan ja aiheillaan KoneAgriassa 2021, maatalousalan tapahtumassa AgriHuittinen 2022, Farmarissa 2022, Västankvarnin kenttäkoekierroksilla 2021 ja 2022 sekä Konemessuilla 2022. Konemessuilla 2022 hanke järjesti ohjelmavalla keskustelutilaisuuden öljykasvien viljelyn tulevaisuudesta, johon osallistui viljelyn, teollisuuden, lajikejalostuksen ja kasvinsuojeluainehyväksynnän edustajia.

Hanke järjesti opintomatkan 16.-17.6.2022 Ruotsiin Uppsalan alueelle tutustumaan erityisesti tämän leveysasteen kevättrapsin tuotantoon. Matkan havainnot ja anti koostettiin raporttiin https://rypsirapsi.fi/site/assets/files/1357/matkakertomus_hankkeen_opintomatka_ruotsiin_16_-_17_6_2022-1.pdf

Tekijät onnistuneeseen öljykasviviljelyyn -selvitykset

Talvikaudella 2020–2021 toteutettiin 13 kokeneen öljykasvin viljelijän syvähaastattelu. Haastatteluteemat laadittiin kattamaan koko öljykasvien satokausi kylvöstä sadon myyntiin. Tavoitteena oli kerätä tietoa siitä, millä toimilla on onnistuttu saamaan hyvä ja laadukas sato käytännön viljelyssä. Näistä kokemuksista kerättiin suositukset kaikkien viljelijöiden käyttöön Öljykasviviljelyn menestysreseptit –nimiseen koosteeseen, joka käännettiin myös ruotsiksi ja julkaistiin RypsiRapsi 2025 -hankkeen sivuilla.

Haastateltavista suurin osa oli viljellyt öljykasveja 1980-luvulta lähtien eli kokemusta oli kertynyt noin 40 vuotta. Suurin osa haastatelluista oli Etelä-Suomesta, muutamia kokemuksia saatiin myös Etelä-Pohjanmaalta. Tärkein kannustin öljykasvien viljelyyn nähtiin olevan kasvinvuorotus eli

keino katkaista jatkuva viljanviljely. Öljykasvien esikasviarvo koettiin myös hyväksi ja sen todettiin parantavan maan rakennetta. Öljykasvisato vaatii vähemmän varastotilaa, mikä koettiin monessa vastauksessa selväksi eduksi. Myös tuotteesta saatava hinta nousi muutamassa vastauksessa kannustimeksi, mutta suurin osa koki muut hyödyt tärkeämmiksi. Kiirehuippujen tasaaminen oli myös monella peruste öljykasvien viljelyyn.

Suurin este syysmuotoisten öljykasvien viljelylle oli talvehtimiseen liittyvät riskit. Haasteita koettiin myös sopivan lohkon ja esikasvin löytämisessä. Kylvöajan koettiin osuvan juuri kiireisimpään puintiaikaan ja sadon valmistumista epäiltiin pohjoisissa olosuhteissa.

Kevätöljykasvin myöhäinen kylvöaika keväällä helpotti vastaajien mielestä niiden tuholaistorjuntaa.

Öljykasviviljelyn menestysreseptit –raportti

https://rypsirapsi.fi/site/assets/files/1357/oljykasviviljelyn_menestysreseptit_2021.pdf

Ruotsiksi https://rypsirapsi.fi/site/assets/files/1357/framgangsrecept_for_oljevaxtodling.pdf

Tehostettu öljykasvitiedotus

Rypsirapsi-fi-verkkosivu

Verkkosivusto rypsirapsi.fi avattiin 24.6.2020. Sivustolle koottiin hankkeen alussa kaikki keskeinen tieto rypsi ja rapsin viljelytekniikasta Suomessa, ja mm. lyhennettiin VYR öljykasvioppaasta keskeiset asiat sekä lisättiin uusia tietoja ja kansainvälisiä öljykasvilinkejä. Verkkosivuaineiston päivittämistä ja täydentämistä on jatkettu koko hankkeen ajan Satafoodin asiantuntijoiden toimesta. Sivustolle on lisätty hankkeen tuloksia sekä webinaarien ja muiden tapahtumien tietoja, aineistoja ja nauhoitteita.

Hankkeen aikana öljykasvien markkinatilanteesta tuotettiin kuukausittain (pl. heinäkuut) raportti rypsirapsi.fi-sivustolle ostopalveluna VYR:n toimesta. Hankkeen viestinnästä vastaava Satafood toi markkinakatsaukset myös muihin viestintäkanaviin.

Hankkeen verkkosivuilla hankkeen keskeiset asiat ovat myös ruotsin kielellä. Kokonaisuudessaan hankkeen aikana katselukertoja sivustolla rekisteröitiin 17 787. Verkkosivusto on toiminnassa vuoden 2023 loppuun asti, jotta kohderyhmät voivat hyödyntää hankkeen materiaaleja vielä hankkeen päättymisen jälkeenkin.

RypsiRapsi 2025 Facebook-sivu

Hankkeen nimeä kantava [Facebook-sivu](#) avattiin 25.5.2020. Facebook-sivulla oli hankkeen päättyessä 854 seuraajaa. Demografisesti tarkasteltuna naisia seuraajista oli 26 % ja miehiä 74 %. Naisten ja miesten osuus on suurin ikäluokassa 35-44 vuotta. Facebookin sivuston seuraajien kärkipaikkakunnat ovat Helsinki ja Seinäjoki. Kaikkiaan hankkeen toteutuksen aikana Facebook-

julkaisuja julkaistiin 190 kappaletta. Julkaisuissa käytettiin myös maksettua mainontaa, joiden avulla kohderyhmiä tavoitettiin kustannustehokkaasti. Facebook-päivityksiä on jaettu lisäksi toteuttajaorganisaatioiden ja öljykasvialan yritysten ja tuottajien Facebook-sivuilla.

RypsiRapsi 2025 Instagram-sivu

Hankkeen nimeä kantava [Instagram-tili](#) avattiin 26.5.2020. Instagram-tilillä oli hankkeen päättyessä 541 seuraajaa. Demografisesti tarkasteltuna naisia seuraajista oli 29,5 % ja miehiä 70,5 %. Naisten ja miesten osuus on suurin ikäluokassa 25-34 vuotta. Instagram-tilin seuraajien kärkipaikkakunnat ovat Helsinki ja Seinäjoki. Kaikkiaan hankkeen toteutuksen aikana Instagram-julkaisuja (julkaisut, videot) tehtiin 93 kappaletta. Instagram-storyja tehtiin hankkeen aikana 189. Myös Instagram-julkaisuissa käytettiin maksettua mainontaa, joiden avulla kohderyhmiä tavoitettiin kustannustehokkaasti.

RypsiRapsi 2025 –Twitter-tili

Hankkeen nimeä kantava [Twitter-tili](#) avattiin 29.5.2020. Twitterissä oli hankkeen päättyessä 101 seuraajaa. Twitter-julkaisuja tehtiin hankkeen aikana 49.

Lehtikirjoitukset

Hanketoimijat tuottivat itse ja hankkeen toimenpiteistä kirjoitettiin runsaasti kirjoituksia ja artikkeleita, joita julkaistiin eri verkko- ja sanomalehdissä:

- 🌻 [farmit.net](#) 26.5.2020 ja [Farmit 6/2020](#): RypsiRapsi 2025 - uuden vuosikymmenen viljelystrategia öljykasveille: Nostetta öljykasvien viljelyyn
- 🌻 [maaseuduntulevaisuus.fi](#) 28.5.2020: Mitä rypsin ja rapsin viljelystä pitäisi tutkia? – öljykasvihanke etsii ideoita koetoimintaan
- 🌻 [Maatilan Pellervo 10/2020](#): Öljykasvionnistumiset opiksi
- 🌻 [MTK-Uusimaan jäsenlehti Uusmaalainen syksy 2020](#): Uutta nostetta öljykasvien viljelyyn
- 🌻 [Maatilan Pellervo 11/2020](#): Öljykasvien tuotannon huippuosaajien koulutus

- 🌻 [Maatilan Pellervo 4/2021](#): Syysöljykasvien sato perustetaan syksyllä
- 🌻 [AGRImedia 11.3.2021 pääkirjoitus](#): Sittenkin öljykasveja
- 🌻 [Satakunnan Kansa ja sk24.fi 27.4.2021](#): Öljykasvit: Maanviljelijä seuraa rapsin pörssihintaa (Sivuotsikko: Rapsin hinta nousi, viljelyinto kateissa)

- 🌻 [Maatilan Pellervo 3/2022](#): Öljykasvien hinta innostaa
- 🌻 [Kasvinsuojelulehti 3/2022](#): Tuholaisten hallinta öljykasvien viljelyssä
- 🌻 [Farmi-lehti 5/2022](#): Onnistuminen öljykasvien viljelyssä. RypsiRapsi hankkeen yhteenveto. <https://www.lehtiluukku.fi/lue/farmi/5-2022/328982.html>

Lehti-ilmoitukset

- 🌻 Maaseudun Tulevaisuus 25.11.2020: RypsiRapsi 2025 ja Elina II –hankkeiden talvikauden 2020-2021 kolmiosaisen webinaarisarjan I osa
- 🌻 Maaseudun Tulevaisuus 15.1.2021: RypsiRapsi 2025 ja Elina II –hankkeiden talvikauden 2020-2021 kolmiosaisen webinaarisarjan II osa
- 🌻 Maaseudun Tulevaisuus 15.1.2021: RypsiRapsi 2025 ja Elina II –hankkeiden talvikauden 2020-2021 kolmiosaisen webinaarisarjan III osa
- 🌻 Maaseudun Tulevaisuus 19.1.2022 & 26.1.2022: RypsiRapsi 2025 - Lisää viljelyvarmuutta ja kannattavuutta –webinaari
- 🌻 Maaseudun Tulevaisuus 10.10.2022: Ratkaisuja öljykasvien viljelyyn – RypsiRapsi 2025 – loppuwebinaari

Esitelmät

- 🌻 Kasvinsuojelun syyspuinti 3.11.2020: Kehitystyötä öljykasvien viljelyn edistämiseksi
- 🌻 Kasvinsuojelupäivä 18.1.2022: Uusia kasvinsuojeluratkaisuja öljykasveille
- 🌻 Viljelijän Avena Berner 9.2.2022: Öljykasvien kannattavuus
- 🌻 Viljelijän Avena Berner 7.6.2022: Kevään tuholaitilanne öljykasveilla
- 🌻 Maatila 2030 webinaari 20.9.2022: Onnistuminen öljykasvien viljelyssä, öljykasvien viljelyn menestysreseptit-selvitys
- 🌻 MMM kasvinsuojelun neuvottelukunta 23.9.2022: Tuholaisten hallinta öljykasveilla
- 🌻 Helsingin yliopisto MAAT 017 Kasvintuotantoon perusteet kurssi 13.10.2022: Öljykasvit ja RypsiRapsi hanke
- 🌻 Viljelijän Avena Berner 13.10.2022: RypsiRapsi2025 -hankkeen koetoiminnan tuloksia

RypsiRapsi 2025 - Nostetta öljykasvien tuotantoon –video

Öljykasvien tuotantoa esittelevä video julkaistiin 17.10.2022. Video käsittää yleisen osion, jossa tuodaan esiin öljykasvien viljelyä Suomessa yleisellä tasolla ja viestitään öljykasvien viljelyn tärkeydestä, sekä kevät- ja syysmuotoisten öljykasvien osiot. Videot on tekstitetty ruotsiksi. Videot julkaistiin ja niitä markkinoitiin Satafoodin ja ProAgrian Youtube-tileillä, rypsirapsi.fi -sivustolla sekä hankkeen sosiaalisen median kanavissa.

Videot:

[RypsiRapsi 2025 - Nostetta öljykasvien viljelyyn -video](#)

[RybsRaps 2025 - Ett lyft för odlingen av oljeväxter \(textad till svenska\)](#)

[RypsiRapsi 2025 - Nostetta öljykasvien viljelyyn: Yleistä öljykasvien viljelystä](#)

[RybsRaps 2025 - Ett lyft för odlingen av oljeväxter: Odling av oljeväxter \(textad till svenska\)](#)

[RypsiRapsi 2025 - Nostetta öljykasvien viljelyyn: Kevätöljykasvit](#)

[RybsRaps 2025 - Ett lyft för odlingen av oljeväxter: Vårrys- och raps \(textad till svenska\)](#)

[RypsiRapsi 2025 - Nostetta öljykasvien viljelyyn: Syysöljykasvit](#)

[RybsRaps 2025 - Ett lyft för odlingen av oljeväxter: Höstraps och -rybs \(textad till svenska\)](#)

Muu tiedottaminen

Tiedote (suomeksi ja ruotsiksi) hankkeen alkamisesta julkaistiin 26.5.2020.

Hankkeen toimenpiteistä tiedotettiin Ruokaviraston uutiskirjeessä 19.10.2020, 18.12.2020, 16.2.2021, 15.6.2021, 15.2.2022 ja hankkeen jo päättyttyä joulukuussa 2022.

Hanke laati kannanoton 5.2.2021 uuteen Suomen CAP-ohjelmaan koskien erityisesti syyskylvöjen aloituspäivämääriä, jotta ne palvelisivat syysöljyasvien kylvöjä paremmin, syksyn typpilannoitusmäärää sekä peltokasvipalkkiota. Lisäksi annettiin lausunnot Buteo start-peittäusaineen poikkeusluvan saamiseksi vuosina 2020, 2021 ja 2022.

Esittely hankkeesta löytyy toteuttajaorganisaation nettisivuilta:

<https://www.satafood.net/hankkeet/rypsirapsi-2025-uuden-vuosikymmenen-viljelystrategia-oljykasveille/>

Hanketyöryhmälle perustettiin hankkeen alussa WhatsApp-kanava nopeaan tiedonvaihtoon ja tarkistuksiin kasvukauden ajalle, joka sulautui myöhemmin huippuosajakoulutuksen aikana perustettuun RR 2025 Huippuosajaat -WhatsApp-ryhmään. Ryhmä luotiin 12.4.2021, ja siinä oli hankkeen päättyessä 36 jäsentä.

5. Aikataulu

Hanke alkoi 1.4.2020 ja päättyi 31.10.2022. Hankkeen alkuperäinen päättymispäivä oli 31.7.2022, mutta hankkeelle myönnettiin jatkoaikaa 31.10.2022 asti. Jatkoaika mahdollisti uuden viljelystrategian koe- ja havaintokoetoinnin kauden 2022 täysimääräisen kasvukauden tulosten keräämisen sekä viestinnällisten toimenpiteiden jatkamisen. Päätös jatkoajasta saatiin 31.5.2021.

6. Toteutuksen organisaatiot ja yhteistyökumppanit

RypsiRapsi 2025 -hankkeen toteuttivat ProAgria Keskusten Liitto ja Satafood Kehittämisyhdistys ry.

Lisäksi aktiivisina toimijoina hankkeessa ovat toimineet Avena Nordic Grain Oy (myöhemmin Apetit Kasviöljy Oy), Viljelijän Berner Oy, Nylands Svenska Lantbrukssällskap rf, Vilja-alan yhteistyöryhmä VYR, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ja Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.

Hankkeen alkaessa hankkeelle perustettiin työpakettien mukaan työryhmät: viestintätyöryhmä ja koetoimintatyöryhmä. Myöhemmin em. työryhmät sulautuivat yhdeksi hanketyöryhmäksi toimenpiteiden ajantasaisen tiedon välittämisen varmistamiseksi. Työryhmät ovat kokoontuneet Microsoft Teams -etäyhteydellä. Hanketyöryhmä on kokoontunut hankkeen aikana yhteensä 37 kertaa (ml. viestintä- ja koetoimintatyöryhmien palaverit). Palavereissa tarkasteltiin jo toteutettuja toimenpiteitä sekä suunniteltiin ja päätettiin tulevista toimenpiteistä. Lisäksi työryhmän palavereissa seurattiin kuukausitasolla hankkeen verkkosivujen ja sosiaalisen median kanavien kävijämääriä. Kaikista työryhmien palavereista laadittiin asianmukaiset muistiot. Työryhmä piti yhteyttä lisäksi sähköpostitse, puhelimitse sekä WhatsAppin kautta.

Hankkeen ohjausryhmässä toimivat Max Schulman, MTK (puheenjohtaja), Esa Similä, MTK peltokasvivaliokunta (varapuheenjohtaja), Jukka Virolainen (varalla Kati Lassi), Maa- ja metsätalousministeriö, Tero Heikkinen Avena, joka muuttui kevään 2022 aikana Timo Huttunen (varalla Perttu Korolainen), Apetit Kasviöljy Oy, Kalle Erkkola, Berner, Rikard Korkman, SLC, Katariina Vilppula, joka muuttui alkuvuonna 2022 Ulrika Wikström, VYR, Jari Lehmusvaara, Satafood, sihteerinä Tuuli Pirttikoski Satafood, ja asioiden esittelijänä Sari Peltonen ProAgria Keskusten Liitto. Ohjausryhmän kokoonpano hyväksyttiin Ruokaviraston taholta 18.5.2020. Ohjausryhmä kokoontui kuusi kertaa hankkeen aikana ja hyväksyi hankkeessa suunnitellut ja täsmennetyt toimenpiteet sekä varojen käytön.

7. Rahoitus

RypsiRapsi 2025 hanke sai rahoitusta maa- ja metsätalousministeriön Ruokaketjun toiminnan edistäminen hankehausta Ruokaviraston 1.4.2020 tehdyllä päätöksellä. Hankkeelle myönnettiin korkeintaan 335 013,00 euron suuruinen avustus ja omarahoitussuuden tuli olla vähintään 20 % hankkeen toteutuneista kuluista eli 84 000 euroa. Omarahoitusosuuden maksaminen toteutettiin yksityisen rahan hankinnalta seuraavilta tahoilta: Avena Nordic Grain Oy, MTK, SLC, Berner Oy, Niemi-säätiö ja Kylvösiemensäätiö.

8. Yhteenveto

Hankkeen keskeinen toiminta, tulokset ja aineistot on koottu <https://rypsirapsi.fi/> -sivuille.

Hankkeen keskeisiä käytäntöä palvelevia tuloksia olivat:

- 1) **Vaihtoehtojen ja uusien ratkaisujen löytäminen kemialliseen tuholaiistorjuntaan** (kirpat, rapsikuoriaiset). Hankkeen selkeimpiä uusia käytäntöjä osoittava tulos oli houkutuskaistojen perustaminen ja niiden ottaminen mukaan osaksi viljelytekniikkaa ja tuholaiosten hallintakeinoja. Hankkeessa testattiin parhaat menetelmät toteuttaa houkutuskaistoja tai -reunuksia toisaalta tuholaispaineen vähentämiseksi ja toisaalta tuholaispaineen

ennakoimiseksi. Hankkeessa saatiin myös alustavia tuloksia seoskasvustojen toimimisesta osana tuholaisien hallintaa, mutta samalla myös turvaamaan pölyttäjävaikutusta ja luontaisten vihollisten ylläpitoa. Luontaisten vihollisten (erityisesti loispistiäinen) elinoloista ja niiden turvaamisesta tehtiin myös alustavia selvityksiä. Valkokukkaisen rapsin ei todettu vähentävän rapsikuoriaistuoja. Sen sijaan sen todettiin houkuttelevan runsaasti kimalaisia. Lisäksi hankkeessa ohjeistettiin selkeästi kestävätkemiallisen torjunnan ohjelmat huomioiden turhien torjuntaruiskutusten välttäminen ja resistenssin ehkäiseminen, mikä vaikutti mm. siihen, että tiedossa on nyt laajemmin, ettei pyretroideja kannata käyttää rapsikuoriaisen torjuntaan, vaikka ne niille sallittuja aineita ovatkin.

- 2) **Kevätöljykasvien kasvustorakenteen säätely ja kylvötiheys** oli toinen selkeä kokonaisuus, jota selvitettiin hankkeessa sadontuotannon turvaamiseksi ja toisaalta viljelyvarmuuden parantamiseksi. Harvemmassa kylvössä öljykasvien varsi on tukevampi, sivuversoja syntyy enemmän ja lakoriski on pienempi. Tiheämmässä kylvössä päästään tasaisempaan tuleentumiseen, mutta lakoriski ja pahkahomeriski lisääntyvät. Hankkeen kokeissa todettiin, että hybridilajikkeilla voidaan alentaa kylvötiheyttä, kun taas populaatiolajikkeet hyötyvät tiheästä kylvöstä. Satoero eri kylvötiheyksillä oli kuitenkin pieni, mutta näillä säätelykeinoilla voidaan vaikuttaa viljelyvarmuuden parantamiseen ja niitä voidaan ottaa käyttöön riippuen mm. maalajista. Hankkeessa tuli myös vahvasti esille, että kevätoljykasvien viljelyä voitaisiin laajentaa uusille alueille, esimerkiksi kevätrypsiä enemmän Keski- ja Itä-Suomeen, joissa tuholaispaineet ovat vähäisemmät.
- 3) **Syysöljykasvien viljelyn vakiinnuttaminen** oli yksi hankkeen päätavoitteista. Hankkeessa tehtiin koeruutu- ja havaintokokeita syysöljykasveilla, mutta valitettavasti talvikauden mittavien tuhojen takia jälkimmäinen koevuosi 2021-2022 menetettiin. Aiempien vuosien kokeista voitiin kuitenkin todeta, että kylvöajasta ei saa myöhästyä. Kylvö on tehtävä viimeistään elokuun ensimmäisellä viikolla, jotta lämpösummaa taimettumisen jälkeen ehtii kertyä vähintään 450 astetta. Myöhäisemmässä kylvöajassa menetetään satoa noin tuhat kiloa hehtaarilta ja lisäksi talvehtiminen vaarantuu. Nopeammin kehittyvät lajikkeet eivät pystyneet kompensoimaan myöhäisempää kylvöä. Kokeissa tuli esille, että syysrapsin kylvötiheyssuositusta olisi syytä nostaa nykyisestä 50 kpl neliöllä 75-100 kpl:seen neliöllä. Kasvupiste ei nouse tiheämmässä kylvössä, ja riski kasvupisteen nousulle on vasta kun lämpösumma on yli 450 astetta. Hankkeissa tuotettiin paljon tietoa eri syysrapsilajikkeista, niiden talvenkestävyyksistä ja satopotentiaaleista. Hankkeen tuloksena suositeltiin syysrapsin viljelyn laajentamista pysyvämmän lumipeitteen alueelle, koska nähtiin sen hyvät talvehtimisen edellytykset pohjoisemmissa osissa maata. Hankkeessa tuotettiin tietoa syysrapsin kevään typpilannoitusmäärän suositusten pohjaksi syksyn biomassan perusteella. Näiden lopulliset tulokset jäävät julkaistavaksi hankkeen päättymisen jälkeen. Hirvieläintuhojen vähentämistä testattiin menestyksellisesti Trico-karkoteaineella.

- 4) **Tiedon välityksen tarpeet ja hyvät tiedonvälityskanavat** nousivat esille hankkeen kuluessa. Kun öljykasvien ympärillä tapahtuu ja tehdään koetoimintaa sekä järjestetään tilaisuuksia, pitää se yllä kiinnostusta öljykasvien viljelyyn. Tärkeänä asiana tuli esille, että hyvät ja toimivat viljelykäytännöt tulee saada jakoon monipuolisesti eri kanavilla. Esimerkiksi

RypsiRapsi-huippuosajaryhmän WhatsApp-ryhmä osoitti tiedon vaihdon ja kokemusten jakamisen tärkeyden. Kanavalla liikkui viikoittain viestejä ajankohtaisista aiheista. Myös hankkeen somekanavia Facebookissa ja Instagramissa seurattiin aktiivisesti. Hanke tuotti tietoa öljykasvien viljelyssä onnistumisesta ja keräsi menestysreseptit hankkeen sivuille. Lisäksi tuotettiin opastava video öljykasvien viljelyyn.

Yhteenvetona hankkeesta voidaan todeta, että öljykasvien viljelyn kehittämiseen on kiinnostusta, öljykasvien viljelyä on mahdollisuus laajentaa uusille alueille, uusia viljelytekniisiä ratkaisuja syntyy käytännön viljelyssä ja että keskustelualustat tärkeitä ideoiden ja testausten tulosten jakamiseen, mutta rinnalle tarvitaan myös koetoimintaa.